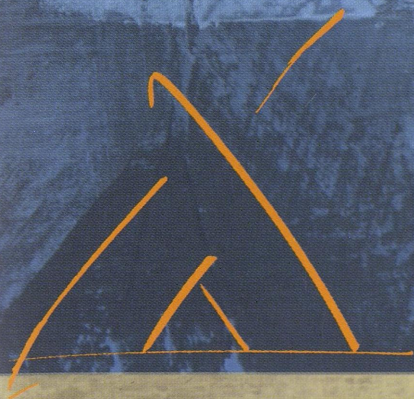
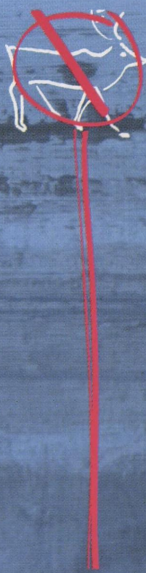

Min Duoddarat

Våre vidder III

Kjære publikum! *Tretti år er da ingen alder – du har jo hele livet foran deg!* sier man gjerne til en engstelig 29-åring som gruer seg til å krysse denne magiske grensen mellom ung-voksen og voksen-på-alvor. Men tretti år er ingen selvfølge for et teater – og da Beaivváš ble født i 1981 var det ingen som var sikker på om barnet ville nå voksen alder. Men så mange gode feer velsignet dette barnet ved fødselen, at ingen onde feer eller stalløer klarte å ta kverken på ungen til tross for flere forsøk. Og i dag kan Det samiske nasjonalteatret Beaivváš feire sine 30 år med stolthet og et optimistisk blikk mot fremtiden.

Vi har valgt å feire jubileet med samme stykke som markerte opphavet til Beaivváš, *Våre vidder*, nå i sin tredje versjon. For de som opplevde begynnelsen for Beaivváš, har *Våre vidder* et nostalgisk skjær over seg, knyttet til minner om en tid preget av samhold og engasjement og en reell kamp for den samiske kulturens overlevelse. Forestillingen var et resultat av et samarbeid, der mange av dagens mest markante samiske musikere, joikere, sangere, skuespillere, regissører, billedkunstnere og forfattere fikk sin første eksponering for et bredt publikum. Denne oppsetningen er en hyllest til disse pionerene. Som rockemusikal inneholder også *Våre vidder* mange gode låter som vi tror kan fortsatt krysse alle generasjonsgrenser. Men ikke minst, *Våre vidder* belyser et tema som er brennaktuelt i dag – utarming av jordas ressurser for å opprettholde overforbruket i dagens samfunn, og internasjonale selskapers jakt etter mineraler i den sårbare arktiske jorda.

Ráhkis geahččit! *Ii hal golbmalot jahki leat mihkkege agiid – eallin lea du ovddabealde!* lávejit jedđet 29 jahkásaččaid geat baladit nuorra-rávisolbmo ja albma duođas - rávisolbmo - agi rájiid rasttildit. Muhto golbmalot jahki ii leat nu diehtelas makkárge teáhterii – ja go Beaivváš riegiid 1981:s, de ii diehtán oktage sihkkarit olaha go olles agi goassege. Muhto nu mánga buori goziheaddji buressivdnidedje mánáza ahte eai bahát dehe stálu nagodan lonuhit dan vaikko mot geahččaledje. Ja odne beasságe Sámi Našunálateáhter Beaivváš rámiin ávvudit 30 jagi, ja buriin jáhkuin boahteáigái.

Mii háliidit ávvudit seamma čájálmasain mainna álggaheimmet Beaivváza, namalassii *Min duoddarat*, dál goalmmát veršuvnnain. Sidjiide geat besse vásihit Beaivváza álggu, lei *Min duoddarat* áibbašeapmi ovdalaš áiggiide gos olbmuin lei buoret oktavuoha ja beroštupmi guhtet guoibmáseaset ja duohta gižžu sámi kultuvrra seailuheapmái. Čájálmas šattai albman go mánggas otná áigásaš mihtilmas sámi musihkkarat, juoigít, lávlut, neavttárat, bagadallit, govadáiddárat ja girječállit besse viidát čájejit iežaset máhtu gehččiide. Otnáš čájálmasain háliidit gudnejahtit sin geat álggahedje. *Min duoddarat* rock-musikálas leat ollu buorit lávlagat maid mii doaivut duhtadit buohkaid, sihke vuorrasiid ja nuoraid. Ja dasa lassin lea *Min duoddarat*-čájálmasa fáddá hui áigeguovdil odne maid – namalassii min eatnama riggodagaid goari-deapmi, go dálá servodagat geavahit daid badjelmearálaččat ja riikkaid-gaskasaš fitnodagat rogget minerálaid min hearkkes davvi eatnamiin.

Haukur J. Gunnarsson
teatersjef/teáhterhoav

Nasjonalbiblioteket
Depotbiblioteket

MIN DUODDARAT

Dát leat fal min duoddarat,
Bohccuid, rieban ja rievssahiid várit.
Galbma sevdnjá dálvi lea.
Muhtumiin mii áibbašit eret.

Muhto eat fal dál go beaivi ligge
Ja jienat golget johkaráigge.
De gohccá illu eallimii
Mii fertet dalle movttiidallat

Das luonddu salas siste eallit
Min áhčamet máttuid vugiid mielde
go dat leat fal min duoddarat
bohccuid, rieban ja rievssahiid váriid.

Easka dal go beaivi ligge
Ja jienat golget johkaráigge.
De gohccá illu eallimii fas
Mii fertet dalle movttiidallat.

VÅRE VIDDER

Det er våre vidder,
reinen, revens og rypenes vidder.
Når vinteren er mørk og lang,
lengter også vi i blant vekk.

Men ikke nå når solen varmer
og snøen renner ut i elva
Da våkner gleden over livet -
vi klarer ikke å være sure lenger

Her vil vi leve på vår måte
med naturen og hverandre
For det er våre vidder,
reinen, revens og rypenes vidder

Særlig nå når solen varmer
og snøen renner ut i elva
Da våkner gleden over livet -
vi klarer ikke å være sure lenger

MIN DUODDARAT

Dát leat fal min duoddarat,
Bohccuid, rieban ja rievssahiid várit.
Galbma sevdnjes dálvi lea.
Muhtumiin mii áibbašit eret.

Muhto eat fal dál go beaivi ligge
Ja jienat golget johkaráigge,
De gohccá illu eallimii fas
Mii fertet dalle movttiidallat

Das luonddu salas siste eallit
Min iehčamet máttuid vugiid mielde
go dat leat fal min duoddarat
bohccuid , rieban ja rievssahiid váriid.

Easka dal go beaivvi ligge
Ja jienat golget johkaráigge,
De gohccá illu eallimii fas
Mii fertet dalle movttiidallat.

VÅRE VIDDER

Det er våre vidder,
reinen, revens og rypenes vidder.
Når vinteren er mørk og lang,
lengter også vi i blant vekk.

Men ikke nå når solen varmer
og snøen renner ut i elva
Da våkner gleden over livet -
vi klarer ikke å være sure lenger

Her vil vi leve på vår måte,
med naturen og hverandre.

For det er våre vidder,
reinen, revens og rypenes vidder

Særlig nå når solen varmer
og snøen renner ut i elva
Da våkner gleden over livet -
vi klarer ikke å være sure lenger

- *It is an offer I can't refuse. Slik sies det i mafiafilmene og det var akkurat det som slo meg først når jeg for en stund tilbake fikk et tilbud jeg ikke kunne si nei til.* Alt måtte vike i en ellers så velfylt kalender, dette måtte han bare si ja til. Og det gjorde han, Nils Gaup takket ja til regijobben på Våre vidder III, som Beivváš nå setter opp i forbindelse med sitt 30-års jubileum.

Govven/foto: Mienna/Beivváš

- *It's an offer I can't refuse. Nu celko mafiafilmmain, ja nu lei mu vuosttaš jurdda ge go ožžon dán bagadallanbarggu fáladaga.* Nils Gaup rájai saji iežas kaleandaris, ja guđii visot eará deatalaš bargguid go oaččui *Min duoddarat III* bagadallan fáladaga, maid Beivváš lea buvttadan 30 jagi ávudeami oktavuodas.

Fortsatt aktuell

- Hvis det finnes noen samiske teaterklassikere, så må jo dette være en av dem. For den tok opp noe som var aktuelt da i 1981 og som er enda mer aktuell nå, sier Gaup. Og det instruktør Nils Gaup tenker på, er presset som man mener reindriftsnæringen har opplevd og stadig mer opplever, fra andre næringer, som gjerne vil ha tilgang til naturressurser og da på bekostning av verdifulle beiteareal for reindrifta. Presset på reindriftsnæringen har aldri vært så stor som nå, mener Gaup. Og det er nettopp det denne forestilling tar for seg. Men den tar også for seg andre saker.

Underholde

Jo, det hviler alvor over forestillingen, men utover det, i en innpakning som borger for stor underholdning. Dette er jo en musikal, en rockemusikal. - Det viktigste er likevel å lage en underholdende forestilling for folk. Mange eldre vil få en nostalgisk opplevelse, mens de yngre får oppleve musikk, sang og dans i en humoristisk innpakning, som tar sin samtid på pulsen, sier Gaup.

Oppdatert

- Jeg og Knut (Knut Walle) har omskrevet manus i stor grad, man kan trygt si at stykket er oppdatert.

Ain áigeguovdil

- Jus gávdnožit sámi teáhterklassikkárat, de *Min duoddarat* goit lea okta dain. Bihttá lei áigeguovdil 1981:s ja lea mihá eanet áigeguovdil dál, oaivvilda Gaup. Bagadalli Nils Gaup oaivvilda dás dan go boazodoallu dovdá nu garrá vuostehágu eará ealáhusain, mat háliidivčče geavahit luondduriggodagaid, ja dat čuohcá boazodoalu guhtoneatnamiidda. Ii goassege ovdal leat leamaš nu garra vuosteháhu boazodollui go dál, oaivvilda Gaup. Juste dan birra lea dát čájálmas, muhto dat guoskkaha eará áššiid maiddái.

Guoimmuhit

Teáhterbihtá lea duodalaš, muhto galgá maid guoimmuhit bures. Musikála han dat lea, rockmusikála. - Deháleamos mihttomearrin lea ankke guoimmuhit olbmuid suohtas teáhterbihtáin. Sidjiide geat eai šat leat nu nuorat šaddá dát nostalgijjalaš vásáhus ja nuorabut fas besset vásihit musihka, lávluma ja dánsa heivehuvvon humoristtalaččat ja mii iskká áigeguovdilis áššiid.

Ođasmahtán

- Moai Knutain (Knut Walle) letne sakka ođasmahtán mánsa.

For eksempel, i den opprinnelige forestillingen hadde man med en detalj som en meldestasjon. De yngre har vel neppe hørt om noe sånt eller vet rett og slett ikke hva det er, så det er tatt ut, sier Gaup.

Meldestasjoner er byttet ut til fordel for mer moderne kommunikasjonsutstyr. Jada, man har en sågar scenografi lagd på gamle måten, men denne blir hjulpet til med utstyr som ikke var tilgjengelig i sin tid. Forestillingen tok i sin tid for seg forestillingens tema med et ganske så lokalt perspektiv, i denne versjon drar man problemstillingen langt utenfor våre vidder, til et mer globalt nivå. Og hva gjelder oppdateringer utover dette:
- For å sette på spissen, for 30 år siden kunne det være hysterisk morsomt å se en person med kofte som snakket søring. Denne humoren vil ikke fungere i dag, mener Gaup.

Likevel, de som så forestillingen for 30 år siden vil sikkert nikke gjenkjennende. Men det blir altså mye nytt. Og i og med at dette er en musikal, så kommer man jo ikke utenom musikken; flere nye låter har kommet til, noe er tatt ut og det gjenværende er blitt omarrangert. Film er det Gaup er mest kjent for. Men teater har alltid vært nært. Det var det også for 30 år siden, da han var koreograf for *Våre vidder I*. Og nå 30 år senere, som instruktør, for kanskje verdens beste og største samiske rockemusikal.

Govven/foto: Mienna/Beaivváš

Álgo veršuvnnas lei o. m. d. dieđihanstašuvdna oasáš mielde, muhto dán áigahaš nuorat eai varra dieđe mii dat lea, danne sihkuime eret dan oasi, dadjá Gaup.

Dieđihanstašuvnnat leat sihkkuojvvon ja dan sadjái leat eará ođđaáigásaš gulahallangaskaomiid bohtán sadjái. Juo, lávdehápmi gal lea ráhkaduvvon nu go dábálaččat, muhto veahkkín leat rusttegat maid eai lean 30 jagi dassái. Čájálmás mii lei 30 jagi das ovdal gieđahalai čájálmasa fáttá olu eanet báikkálaččat go dal. Ođđa veršuvnnas leat dáhpáhusat olggobealde min duoddariid ja eambo máilmmiviidosáčat. Muđui vel eará ođasmahttimat:
- 30 jagi dás ovdal lei hui somá gullat gávttahasa hupmame lullidárogieala. Dat ii leat šat nu somá dál, oaivvilda Gaup.

Muhto sidjiide geat oidne čájálmasa 30 jagi dás ovdal gal sihkkarit lea ollu oahpis, muhto ollu lea maid ođas. Go gearddi lea musikála, de eat ábut vajálduhttit musihka, ođđa lávlagat leat čállon, muhtimat leat sihkkuojvvon, ja dat mat leat báhcán leat rievdaduvvon. Gaup lea beaggán filmbabagadallin, muhto teáhter lea ankke su váimmu lahka. Nu lei 30 dás ovdal, go son lei *Min duoddarat I*:a koreográfá, ja dál lea ges bagadallin máilmmi buoremus ja stuorimus sámi rockmusikálas.

Pinlig pause i samisk skuespill:

Politiet måtte sage løs aktør

— Av Vidar Meisingseth —

Storsamfunnets forlengete arm - politiet - ble den reddende engel for skuespillerne i den samiske musicalen «Våre Vidder» da de var midt i siste forestilling i Tromsø onsdag kveld.

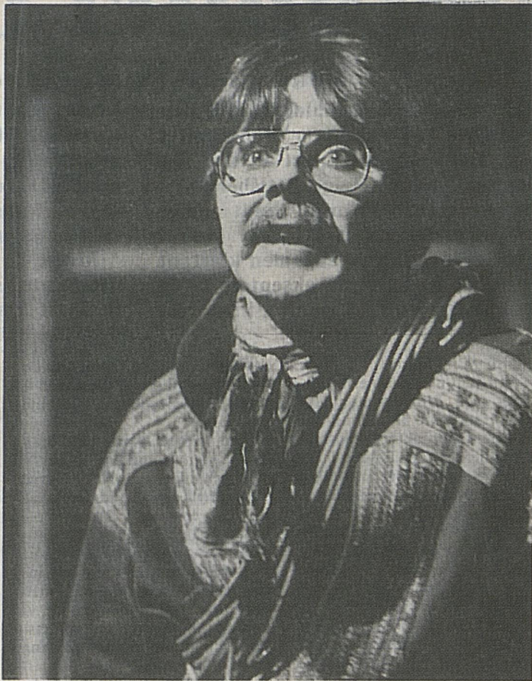
Den tidligere Stilla-kjemperen, skuespiller Ammun Johnskareng, måtte nemlig mot slutten av første akt bite i det sure eplet og la seg frivillig frakte ned til politikammeret. Ikke for å stå til rette for tidligere bøter og motstand mot ordensmakten. Nei, han var ganske enkelt blitt huket. Han ble brakt inn på kammeret med hendene på ryggen solid festet i håndjern.

Håndjerna kom på da han i rollen som Mons, den gjenstridige samen som springer omkring med dynamitt, ble «tatt» av to «politimenn» på scenen og lagt i jern. Problemet med jerna denne gangen var at de gikk i vranglås!

Derfor bar det i pausen mellom første og andre akt ut i virkelighetens verden hvor storsamfunnets voktere tok vel imot han og følge på politikammeret, der både smilet og baufila var klar. Låsen var det ikke snakk om å dirke opp, så her måtte den gode lenkemann sages løs — noe både han og ordensmakten jo begge hadde god erfaring i.

Og det gikk bra. Samarbeidet denne gangen var aldeles utmerket, og med en liten forsinkelse på 20 minutter kunne hovedrolleinnhaveren i «Våre Vidder» vende tilbake scenen.

Det har ikke lyktes oss i å bringe på det rene om rekvisittørene i stykket nå velger å gå ut på markedet for å skaffe nye, solide håndjern eller om de i framtida velger å benytte seg av mindre fengslende metoder.

Politiet måtte redde skuespiller Ammun Johnskareng.

(Foto: Erik Veigård.)

Drama under Våre vidder II i Tromsø/Dramathihka Min Duoddarat II čájálmasas Romssas.
Nordlys nammasaš áviisa čállá 02.09.83 ahte neavttár Ammun Johnskareng dalle 1983 čájálmasa vuolde vásihii ahte giehtagiddagasruovddit darvánedje ja de fertii poliitiijaid lusa sahet ruvdiiid. Čájálmas manjonii dán dihte 20 minuhttain.

Sandefjordlaš Cornelia Børnick lea vuohččan sámi našunálateáhteris barggus. Son lea leamaš artistan/ neavttáriin 15 jagi ja neaktá Solveiga gii maid lea nu mot Cornelia, lulde eret. li das galle; goappašagat leaba boah tán davás dainna árvvusatniimiin ja doaivvuin oahppat sámi kultuvrra birra ja álgebra bargui gudnevrahtimiin ja beroštumiin. Go Cornelia bargoaígodat *Min duoddat III čájálmasas* loahpahuvo, máhccá fas iežas Avslørte bondepiker suohtas-kvartehctii gos sihke neaktá ja buvttada. Son lea leamaš artistan/neavttáriin Chateau Neuf lávddis *I blanke messingen* beakkálmas čájálmasas, ja Nordland Teateris nevttii son *Rocky Horror Show* čájálmasas. Son lea neaktán *Pippi* mángga lávddis. 2009:s searvvái son joavkkui Velvet Inc norgga Melodi Grand Prixas, joavku beasaá gitta loahppagilvvui.

Govven/foto: Mienna/Beaivváš

Etter nærmere 15 år som artist/skuespiller, entrer Cornelia Børnick fra Sandefjord nå Den samiske nasjonal-scenen for første gang. Og det i rollen som Solveig. Cornelia er på lik linje med Solveig i *Våre vidder, sørfra*. Og likhetene stopper ikke der; begge har kommet nordover med respekt for og ønske om å lære mer om den samiske kulturen, og entrer sitt arbeid med ydmykhet og engasjement. Når Cornelia er ferdig med *Våre vidder*, skal

hun tilbake til sin humor-kvartett Avslørte bondepiker, der hun både er produsent og skuespiller. Som artist/skuespiller har Cornelia rukket å stå på flere foreskjellige scener. På Chateau Neuf var hun del av suksessen *I blanke messingen*. På Nordland teater spilte hun i *Rocky Horror Show*. Hun har spilt *Pippi* i flere oppsetninger og scener. I 2009 nådde hun sammen med Velvet Inc finalen i den norske delen av Melodi Grand Prix.

Nu go mii dovdat su Nickun, dahje Nils-Henrik Buljo, son lea sihke artistta ja neavttár Mázes ja Guovdageainnus eret, gii mánggii lea leamaš Beaivvázis ja gii maid lávlvu duollet dálle. *Min duoddat* čájálmasas neaktá son Mons, gii ii fillehuvvo ruđaid ovddas guođdit boazodoala. Son lea hui čeahpes lávlvu ja lávluge mánga lávlaga *Min duoddat III:s*. Son lea bargan neavttárin eanas áigge Beaivváža lávddis; 2003:s lei son Hamlet Beaivváža sáme-gielat *Hamlet* čájálmasas jieknateáhteris Čohkkirasas. Mii oinni- met maiddái su čájálmasas *Ridn' oaivi ja nieguid oaidni* 2007/08/09:s. Son lea vuoitán Sámi Grand Prix. Son lea maid mikrofuvnnas doallamin go sámi metal čuojaheaddjit Sagittarius duos das ain čeahkkanit.

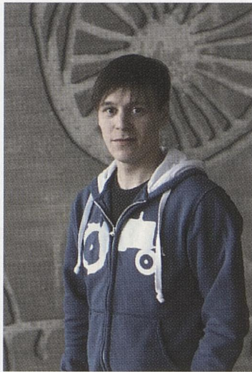

Govven/foto: Mienna/Beaivváš

I det vanlige livet kjenner vi han som Nicko eller Nils-Henrik Buljo. Han er først og fremst en artist og skuespiller fra Máze og Kautokeino som har vært mye på Beaivváš, men som også synger av og til. I *Våre vidder* er han Mons, den som ikke lar seg lokke av medgiften for å avslutte sitt virke i reindriften. Han er kjent som en meget habil sanger og synger flere låter i *Våre vidder III*. Som skuespiller har

han stort sett virket på Beaivváš-scenen; i 2003 spilte han Hamlet i isteater- og samisk versjonen av *Hamlet*. Vi så han også i forestillingen *Den rimhårede og drømmeseeren* i 2007/08/09. Som sanger har han gått til topps i Samisk Grand Prix. Han er også å finne bak mikrofonen når det samiske metalbandet Sagittarius samles sånn innimellom.

Go *Min duoddarat* vuohččan čájehuvvui de gal ii lean kárášjohkalaš/deatnulaš/romsalaš Lasse J. Kvernmo, alias Teddy Millmoor, alias Sáivu, alias Ásllat *Min duoddarat III*, riegiádan ge vel. Vuosttaš geardde neaktimin Beaivvázis ja nie muđui ge, lea ollu maid galgá oahpat ja fuobmát. Stuorimus hástalussan sutnje lea leamaš ohcat ja gávdnat Ásllaga mihtilmas luonddu. Ásllat lea oainnet áigume guođđit boazodoalu go fas rievdata oainnu ja doaivugoahá boahhteáiggi boazodoalus. Neaktin lea su mielas somá ja dán vásáhusa áigu váldit mielde iežas artisttabarggu ovdáneamis. Teddy ángiruššá bargat musihkkaartistan, mii lea mainna son dal barga eanas áiggi, Sáivu prošeavta bokte. Lea USA:s váldán girdisertifikahtta, ja gos son geahččala beaggigoahhtit musihkkaartistan. Son bođii CD-buvttadeamis Nashvillas njuolga Guovdageidnui ođđajagimánus dán jagi.

Govven/foto: Mienna/Beaivváš

Når *Våre vidder* første gang ble vist, så var ikke Lasse J. Kvernmo alias Teddy Millmoor alias Sáivu alias Aslak i *Min duoddarat III*, fra Karasjok/Tana/Tromsø, født. For en teater- og Beaivváš debutant er det mye nytt å bli kjent med og ikke minst, komme seg inn i. Den store utfordringen for Teddy har vært å finne karakteren Aslak og Aslak sin karakterutvikling, en karakterutvikling fra å være en avviklende reineier til igjen å få troen på en framtid innen reindriften. Å spille teater, som han synes er veldig morsomt, ser han på som et ledd i arbeidet med å utvikle seg selv og sitt sceneuttrykk. For Teddy har ambisjoner om å gjøre det bra i på scenen, som musikkartist, som da er det han hovedsaklig jobber med for tiden, gjennom Sáivu prosjektet. Han har tatt flysertifikat i USA, men der prøver han også mer eller mindre å komme igjennom med sin musikk. Han kom da også rett fra CD-innspilling i Nashville og direkte til leseprøver i Kautokeino tidlig i januar i år.

Min duoddarat bihtás lea Inga-Máret Gaup-Juuso nuoramus. Son lea Elle, gii ea. ea. ráhkada dihtorspealuid ja geas lea buorre doaivva boazodollui boahhteáiggis. Čájálmasas Elle geahččalage bissehít Áslaga guođđimis boazodoalu. Inga-Máret lea eret suomabeale Gárasavvonis ja lea mánnán juo álgán juoigat ja lávlut, ja vuittii suoma našunála nuoraid lávlungilvvas dálle. Son lea juoigan Áillohaččain ja lea maid almmuhan luđiid. Son lea neaktán *Skávla-Nejla* teáhterbihtás Staares 2006s, ja *Lihkkusalmmái* Nationaltheateris 2007 ja 2008. Beaivvázis lea son neaktán 2006:s, 07:s ja 08:s *Ridn'oaivi ja nieguid oaidni* čájálmasas, mii lei su vuosttaš bargu Beaivvázis. Dal lea bargamin sámegielain bachelor dásis Sámi Allaskuvllas, dan seammás go rocke Beaivvázis.

Govven/foto: Mienna/Beaivváš

I *Våre vidder III* er Inga-Máret Gaup-Juuso den yngste av alle. Hun spiller karakteren Elle, bl.a. en dataspillutvikler med stor sans for en framtid i reindriften. I forestillingen prøver da også Elle å overbevise Aslak om å ikke forlate reindriften. Inga-Máret er fra finsk Karesuando og har fra tidlig alder av markert seg som en habil stemme og vant i ung alder en nasjonal finsk ungdomskonkurranse i sang. Hun har joiket sammen med Áillohaš og har også gitt ut enkeltjoiker. Markerte seg i joikeoperaen *Skávla-Nejla* i Östersund (2006), samt i stykket *En lykkes mann* ved Nationalteatret i 2007 og 2008. På Beaivváš har hun spilt i *Den rimhårede* og *drommeseeren*. Hun jobber for tiden for bachelor-graden i samisk språk ved Samisk høgskole, samtidig med at hun nå rocker med Beaivváš.

Musihkka ja teavsttat/musikk og tekster:

Buot teavsttat dárogillii/alle originaltekstene på norsk (earret/unntatt: 3, 6, 7, 11 & 13):

Ailo Gaup

Buot musihkka lágideapmi/alle musikkarrangementer:

Min duoddarat III/Våre vidder III joavku/band;

Roger Ludvigsen, Svein Schultz, Halvdan Nedrejord & Espen Høgmo.

Buot koarralágideapmi/alle korarrangementer:

Halvdan Nedrejord.

1. MIN DUODDARAT

Sámás/til samisk: Svein Birger Olsen & Veikko Holmberg

Šuokŋa/melodi: Ingor Antte Áilu Gaup

2. II GOASSEGE LEAT DOARVÁI

Sámás/til samisk: Ammun Johnskareng

Šuokŋa/melodi: Svein Birger Olsen

3. TUNDRAPULS

Teaksta/tekst: Rawdna Carita Eira

Šuokŋalágideapmi/melodiarrangement: Joavku/bandet & Cornelia Børnick

4. NÁGGU (SEARASTÁLLIT)

Sámás/til samisk: Svein Birger Olsen

Šuokŋa/melodi: Sverre Hjelleset & Halvdan Nedrejord

5. DOAIVVUN

Sámás/til samisk: Ingor Antte Áilu Gaup

Šuokŋa/melodi: Svein Birger Olsen & Halvdan Nedrejord

6. NUORRAN JALLOŠIN

Teaksta/tekst: Ingor Antte Áilu Gaup

Šuokŋa/melodi: Ingor Antte Áilu Gaup & joavku/bandet

7. BOAHTTEVAŠ

Teaksta/tekst: Ingor Antte Áilu Gaup

Šuokŋa/melodi: Ingá-Máret Gaup-Juuso

8. GÁKTI

Sámás/til samisk: Ammun Johnskareng

Šuokŋa/melodi: Joavku/bandet

9. DU MÁ FORTELLE ALT

Teaksta/tekst: Ailo Gaup

Musihkka/musikk: Sverre Hjelleset

10. GUHKA GULLEN SU LUOĐI

Sámás/til samisk: Svein Birger Olsen

Šuokŋa/melodi: Ingor Antte Áilu Gaup & Halvdan Nedrejord

11. USKYLDENS TID

Teaksta/tekst: Rawdna Carita Eira

Musihkka/musikk: Joavku/bandet & Cornelia Børnick

12. RUKSES BÁLVVAT ÁLMMIS

Sámás/til samisk: Svein Birger Olsen

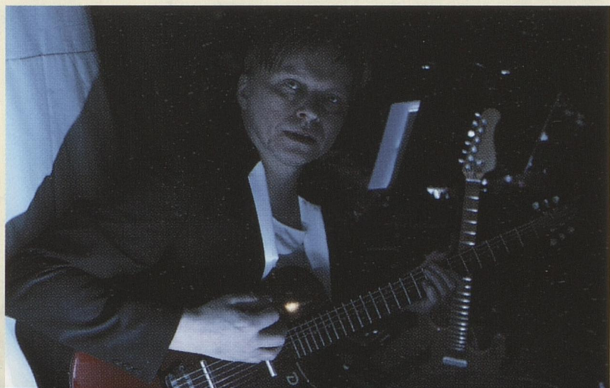
Šuokŋa/melodi: Ingor Antte Áilu Gaup

13. DULDE (OĐĐA LUOTTAT ođđa teavsttain/med ny tekst)

Teaksta/tekst: Ingor Ante Áilu Gaup

Šuokŋa/melodi: Svein Birger Olsen

Min duoddarat III/Våre vidder III

Bagadalli/Instruktør: Nils Gaup
Čállit/Skrevet av: Ailo Gaup & Knut Walle (1981 & 1983 versjonen/veršuvnna)
Giehtačálusheivehus/Manusbearbeidelse: Knut Walle & Nils Gaup
Lávdehábmén/Scenografi: Aage Gaup
Bivttashábmén/Kostymedesign: Linn Henriksen
Čuovgahábmén/Lysdesign: Øystein Heitmann
Videografihka/Videografiker: Pekka Stokke
Koreográfá/Koreograf: Cornelia Børnick
Govvejeaddji/Fotograf: CPM/Johan Mathis Gaup
Plakáhtta hábmén/Plakatdesign: Josef A. Halse
Vuoiddashámat/Maskør: Henriette Lille

Aslak: Teddy Millmoor

Elle: Ingá-Máret Gaup-Juuso

Solveig: Cornelia Børnick

Mons: Nils-Henrik Buljo

Piera: Ingor Ántte Áilu Gaup

Anleggsarbeider, Badjeolmmoš 1,

Olmái báras: Svein Birger Olsen

Politiija 1/politi 1, Nisu báras/kvinne i bar: Mary Sarre

Joavvna, Badjeolmmoš 2/Reineier 2,

Politiija 2/politi 2: Egil Keskitalo

Dánsejeaddji/Dansere: Ekaterina Nikitina & Svetlana Chernova, Stellaris DansTeater

Musihkkarat/Musikere: Roger Ludvigsen, Svein Schultz Halvdan Nedrejord & Espen Høgmo

Jietnateknihkár/Lydtekniker: Svein Egil Oskal

Goziheaddji/Inspisient: Rawdna Carita Eira

Goarruid jodiheaddji/Leder systua: Britt Halonen

Goarru/Syer: Bjørg Monsen Vars

Jorgaleaddjit/Oversettere: Nils Gaup & Britt-Inga Vars

Dávvirfuolaheaddji/Rekvisitør: Gerlinde Thiessen

Buvttadus- ja mátketeknihkárát/
Produksjons- og turneteknikere: Bernt Morten Bongo, Per Ivar Oskal, Morten Sara & Gerlinde Thiessen

Prográmma ovddasvástideaddji/
Programansvarlíg: Haukur J. Gunnarsson

Prográmmabargu/Programarbeid: Aslak Mikal Mienna & Haukur J. Gunnarsson

Videobuvttadeapmi/Videoproduksjon: Kautokeino Film AS

Buvttadeaddji/Produsent: Leif Isak E. Nilut

Takk til:

Hammerfest Politistasjon v/Olaf Andreassen, Camera & Videoteknikk AS, Ville Söderbaum, Svein Disch Mathiesen, Mack Ølbryggeri, Oxfam America, Gage & Gage Productions, Erika Larsen, lávlunpedagoga/sangpedagog Bodil Onsoien, Per Josef Idivuoma, Guovdageainnu suohkan/Kautokeino kommune ved Reidar Erke bokte, Guovdageainnu Musihkkariid Searvi

«Våre vidder» - en øredøvende suksess

Harstad Tidende, 23.06.81

— Vi vil øke forståelsen for samene

Vil ikke bare være festlige og eksotiske

Knut Walle dajái/til Nordlys, 23.06.81

«MIN DUODDARAT»

Samisk drama med happy end

Klassekampen, 23.06.81

— Og en ting har vi i alle fall lært oss. Skal vi gjøre noe slikt om igjen, må vi lære oss å skrive søknader. Denne gangen har det gått på idealismen.

Ailo Gaup sa dette/dajái na Nordlands Framtid, 23.06.81

“The End” - Fra tragisk slutt til happy end. Slik var det tenkt:
“The End” - Tragedia loahppa gitta happy end. Na lei jurdda:

Politiet forhører Mons, som går klar. De skal så arrestere Aslak, som er på fjellet. Han rømmer fra hytta, men blir forfulgt. Han rømmer på et islagt vann, politiet forfølger han i båt, og 2.akt slutter med at Aslak går gjennom isen og drukner, mens Ellen står og jølker sårt på land.

(Sverre Hjelleset i en prosjektsøknad i 1980/ S. H. lei nie čállán prošeaktaohcamis 1980.).

Men slik ble det/muhto na han de šattái:

Aslak og Ellen forlover seg og skal gifte seg til påske og Solveig er ikke ei slik tullejente lenger, Mons vil ha drøm og Solveig byr på drøm, de forsvinner arm i arm, Mons i ullteppe fordi han har følt gjennom isen. De han trodde var dynamitt i veske, var tørkekjøtt osv..osv.. happy end i alle fæll.

(Ailo Gaup beskriver forestillingen i et brev til Sverre Hjelleset, da var i Kenya/A.G. čilge čájálmasa reivvestis S. H. 1981, gii dalle lei Kenyas) Og hvordan blir så slutten i 2011?/Ja mot son šaddá loahppa 2011:s? Se hva som skjer...!/geahča mii dáhpáhuvvo...!

Oslo Dagbladet anmelder det nye kulturhuset i Kautokeino/árvvoštalla Guovdageainnu odđa kulturviesu:

KAUTOKEINO — Det svakeste ved det nye kulturbygget i Kautokeino er scenen. Til gjengjeld er Per Morten Wiks og Ole Dolvas bygg rikt på dramatiske kontraster, og i kjelleren er det skytebane.

— Den er resultatet av et kompromiss mellom dem som ville ha svømmehall og dem som ville ha teater, forteller Wik.

Av Erik Pierstorff

Foto: Arne Hestvik

Resultatet er det vanlige. Ingen fikk noenting.

Det samiske nasjonalteatret Beavvváš 1981-2011

Vinteren 1980-1981 dannet en gjeng idealistiske unge mennesker en teatergruppe, som de kalte Beavvváš. Opprinnelig skulle gjengen lage én forestilling, rockemusikalen *Min duoddarat (Våre vidder)*. Forestillingen skulle skildre Alta-konflikten, som også var en uoverenskomst mellom samene og norske myndigheter rundt bruken av naturressursene. Teatergruppen banet vei for samer til å fortelle sin egen historie og erfaring på en ny måte, samtidig som forestillingen brakte budskapet om samisk måte å tenke på ut til omverden. Og den nye, bearbejdede versjonen av forestillingen, *Våre vidder II*, var på turné over hele Norden.

Den første forestillingen ble en suksess, og ledet til etableringen av teatret, innledningsvis som fri gruppe inntil Beavvváš i 1987 kom fast inn på statsbudsjettet. 1980-tallet ble et skapende tiår for teatret rent kunstnerisk, og det begynte å finne sin egen form og kunstneriske språk. Ett eksempel på dette samiske teateruttrykket, var forestillingen *Vaikko čuođi stálu* (Omså hundre stalloer), som gikk gjennom tusen år med samisk historie fortalt av mytiske figurer. En rekke andre forestillinger fikk også frem det samiske teatrets styrke: Det store musikalske talentet, imponerende scenografier og bilder sammen med et sterkt og moderne innhold tuftet på samiske tradisjoner.

Etter flere års prøveperiode, bestemte den norske regjeringen i 1991 å ta Beavvváš fast inn i kulturbudsjettet. To år senere kom teatret inn i varmen og fikk status som norsk nasjonalteater. Samtidig ble det opprettet en

stilling som teatersjef, som igjen avklarte teaterets lederprofil. Ved at Beavvváš ble ansett som profesjonelt nasjonalteater, økte produksjonstakten av forestillinger betraktelig, fra 19 forestillinger i det første tiåret til hele 59 premierer de påfølgende seks årene.

Den økte produksjonen førte til at teatrets forestillinger fikk en mer flerdimensjonal tone. Det ble fortsatt lagt stor vekt på å få frem samiske forfattere, samtidig som teatret rettet fokus mot følgene av problemene og sårene innen det samiske miljøet, blant annet ved å se kritisk på sosiale problemer som for eksempel i forestillingene *Earálágán – Annerledes* fra 1992 og *Dearvvuođat - Hilsener* fra 1993. I 2003 var det de traumatiske opplevelsene samer opplevde på internatskolene som var tema i forestillingen *Internáhtta - Internatskolen*.

I tillegg til samiske stykker, begynte Beavvváš å presentere klassiske verker, fra Brecht til Anton Tsjekhov. I noen oppsetninger hentet teatret impulser fra klassisk japansk teater, som i forestillingen *Narukámi* fra 1991. I tillegg var det flere musikkforestillinger hvor joik møtte elektronisk musikk, didgeridoo'er, synthet og dans på scener under nordlyset. Samtidig brakte teatrets revyer musikken inn på lokale puber og kafeer.

Beavvváš' visuelle uttrykk vokste og påvirket det nordlige miljøet som teatret er forankret i. Blant annet ble Bertolt Brechts *Sezuan (Det gode menneske fra Sezuan)*, 1991), Shakespeares *Macbeth* og *Hamlet* og *Vølundda muitalus (Vølungs saga)*, som er basert på Edda, 2000) fremført i bitende kulde i teaterkulisser laget av is og snø.

Av: Veli-Pekka Lehtola

Beaivváš Sámi Našunálateáhter 1981-2011

1980-81 dálvvi álggahedje idealisttalaš nuorat Beaivváš teáhterjoavkku. Manñil rievddai namma Beaivváš Sámi Teáhterii. Álgojurdda lei ráhkadit rockmusikála čájálmasa *Min duoddarat*, mii galggai čájehit Álttá-riiddu, mas sápmelaččat ja Norgga eiseválddit nákkáskedje luondduriggodagaid geavaheami alde. Teáhterjoavku dagai vejolažžan sápmelaččaide mitalit iežasat historj- ja ja vásáhusaid ođđa vuogi mielde, dan seammás go čájálmas čájehii máilbmái sámiid jurddašvuogi. *Min duoddarat II*, mii lei ođđaset rievdaduvvon veršuvdna, lei čájálmasmátkkis miehtá davviriikkaid.

Vuosttaš čájálmas lihkostuvvái hui bures ja dagahii ahte teáhter álggahuvui, álggos friddja joavkun dassáži go 1987:s beasai stádabušehttii. Dáiddalaččat šadde 1980-jagit hutkkálaččat, ja teáhter gávdnagođii iežas dáiddalaš vuogi. Ovdamearkan sámi teáhtervuohkái sáhtta namuhit *Vaikko čuođi stálu*, mii čájehii duhát jagiid sámi historjja myhtalaš hámiiguin. Muđui leat maid eará čájálmasat nagodan čájehit sámi teáhtera earenoamášvuoda: Viiddis taleanttat musihkalaččat, hearvás lávdehábmén ja govat, nana ja ođđaigásaš sisdoallu, sámi árbevieruid mielde.

Dasto golle mánga jagi geahččalanáigodagas ovdalgo Norgga ráđdehus 1991:s mearridii bidjat Beaivváša bistevaččat kulturbušehttii. Guokte jagi manñil oaččui Beaivváš Norgga našunálateáhtera namahusa. Dan seammás maid šattai teáhterhoavdda virgi, mii čielggadii teáhtera

jodihanprofiilla. Go Beaivváš dohkkehuvvui ámmát našunálateáhteriin, de lassánedje maid čájálmasat arvadit: vuosttaš logi jagis buvttaduvvojedje 19 čájálmasa, ja čuovvovaš guhtta jagi olles 59 buvttadusa.

Buvttadusa lassáneapmi dagahii ahte teáhtera čájálmasat šadde mánggabealagat. Deattuhuvvui goitge ain ahte sámi girječállit berreše čállit bihtáid. Teáhter geahččalii maid dái oazžut oidnosii sámi servodaga váttisvuodaid bákčasiid - cuoigodettiin mot dat cuhčet olbmuide ja daguhit sosiála bárttiid. Dan barggai táhter omd. 1992:s *Earálágán* ja 1993:s *Dearvvuodat*. 2003:s ledje ges *Internáhtta* čájálmasas fáddán dat hirpmus dáhpáhusat maid sámit vásihedje internáhttaskuvllain.

Beaivvášis álge dasa lassin maid buvttadit klassihkalaš teáhterbihtáid, nugo Brecht ja Anton Tsjekhov. Ledje maid Japána-teáhtera lágaš bihtát, nugo 1991:s *Narukami*. Muđui ledje mánga musihkka-teáhterbihtá mas luohiti, elektrovnnalaš šuoŋat, didgeridoo, synttat ja dánsa guovssahasaid vuolde ledje guovddázis. Dan seammás buvttaduvvoje šuoŋnarevyat mat čájehuvvoje báikkálaš pubbain ja kaféain.

Beaivváša visuála mitalanmálle stuorui ja váikkuhii sakka eará teáhterberrasiidda davvin. Ea.ea. Bertolt Brechta *Sezuana buorre olmmoš* (1991), Shakespeare *Macbeth* ja *Hamlet* ja *Volundda mitalus* - mii lea Edda vuođul čállojuvvon, (2000) čájehuvvoje ruosti buollašis jiekŋa- ja muohtalávddis.

USKYLDENS TID:

Vigihisvuoda áigi nogai ruhtaáingirvuhtii
Šerres lohpadusat šaddet geaddasat
Vuovdás bursagoahkat áigot ráfis dinet
Min leat darvvihan - bággejit min mielde

Når ingen – verner livet for deg
Når ingen – holder troen på deg
Når ingen - vil stå oppreist for deg
må du
må du

Vuoi man duolvva speallu lea dat -
alla hearrát dan stivrejit
bordet ruhtapyramiidaid
Dihtet juste maid sii háliidit.
Jiekŋagalbma fápmoáingirvuočain
sii njammet olbmuid, rivvejit činaid,
ráhkadit lága – čogádit ruđaid
Dihtet aht' vuitet - juohke háve.

Når ingen – verner livet for deg
Når ingen – holder troen på deg
Når ingen - vil stå oppreist for deg
må du
må du

VIGIHISVUODA ÁIGI

Uskyldens tid har gått tapt i en eim av profitt
Kritthvite løfter blir utvasket litt etter litt
Børsenes griske mestere får spille i fred
Vi er fanget på brettet – de tvinger oss med

Go ii oktage – du eallima suodjal
Go ii ovttasge – leat doaivva dutnje
Go ii oktage – du bealuš
fertet don
fertet don

For et skittent game det er
høye herrer spiller her
iskaldt pyramidespill
vet nøyaktig hva de vil
Skittent, kynisk maktbegjær
menneskebrikker, lånte fjær
Lager loven - casher inn
Vet at de vinner – sikrer bonusen sin

Go ii oktage – du eallima suodjal
Go ii ovttasge – leat doaivva dutnje
Go ii oktage – du bealuš
fertet don
fertet don

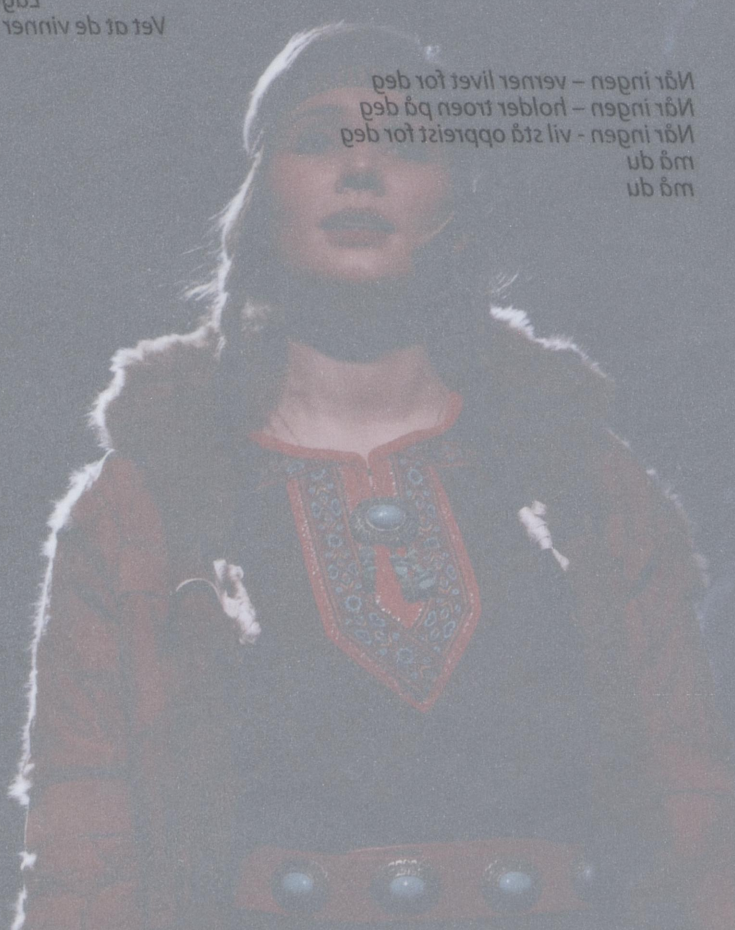

Utskyldens tid har gått fort i en rim av profitt
Kritthvite løfter blir utvasket litt etter litt
Børrens griske mestere får spille fiend
Vi er fangede på plettet – de tvinger oss med

Når ingen – vermer livet for deg
Når ingen – holder troen på deg
Når ingen - vil stå oppreist for deg
må du
må du

Vet at de vinner – sikrer bunsen sin
Lager loven - casher inn
menneskebrikker, lånte fjær
Skittent kynisk maktbedjær
vet nødvendig hva de vil
skalde pyramidespill
høye herrer spiller her
For et skittent game det er

Når ingen - vil stå oppreist for deg
Når ingen – holder troen på deg
Når ingen – vermer livet for deg
må du
må du

VIGIHISVUOĐA ÁIGI

Vigihisvuođa áigi nogai ruhtaáŋgirvuhtii
Šerres lohpadusat šaddet geađđasat
Vuovdás bursagoahkat áigot ráfis dinet
Min leat darvvihan - bággejit min mielde

Go ii oktage – du eallima suodjal
Go ii ovttasge – leat doaivva dutnje
Go ii oktage – du bealuš
fertet don
fertet don

Vuoi man duolvva speallu lea dat -
alla hearrát dan stivrejit
bordet ruhtapyramiidaid
Dihtet juste maid sii háliidit.
Jiekŋagalbma fápmoáŋgirvuođain
sii njammet olbmuid, rivvejit činjad,
ráhkadit lága – čogádit ruđaid
Dihtet aht vuitet - juohke háve.

Go ii oktage – du eallima suodjal
Go ii ovttasge – leat doaivva dutnje
Go ii oktage – du bealuš
fertet don
fertet don

11g051502

Min duoddarat II/Våre vidder II, 1983, govven/foto Per N. Haukeland

Min duoddarat I/Våre vidder I, 1981, govven/foto Riitta Siirpää-Mäkelä

Depotbiblioteket

Min duoddarat III

11G051502

Min Duo

Våre vidder III

I SAMARBEID MED /
OVTTASBARGGUS

stellaris
Dansteater

SeastinBánku 1
DAVVI-NORGA

SPONSORA / SPONSOR